

щорічної одноразової матеріальної допомоги та грошової допомоги на оздоровлення при убутті у відпустку (на 30 днів) тощо.

Поруч з мотиваційним чинником, який впливає на правосвідомість українського військового як елементу в механізмі організації Сухопутних військ ЗСУ є організація та проведення морально-етичного (тобто формування моральної свідомості, розвитку морального почуття й формуванні звичок і навичок моральної поведінки військовослужбовця); духовного, культурного та найголовніше патріотичного виховання військовослужбовця. Усвідомлення останнім значення своєї практичної діяльності з метою забезпечення єдності, цілісності, суверенітету та недоторканості державних кордонів України.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи вищевикладене можна сентенційно зазначити наступне. Під час подальшої розробки та удосконалення діяльності Сухопутних військ ЗСУ необхідно: 1) підвищення боєготовності, модернізації та розробка нових типів і видів озброєння, що в свою чергу не можливо досягти без реформування і посилення оборонно-промислового комплексу; 2) здійснити рішучі кроки щодо збільшення у Сухопутних військах ЗСУ чисельності контрактників; 3) підвищення соціального статусу та прав військовослужбовців, забезпечити їх відповідними гарантіями; 4) збільшення закупівель військової техніки, що в свою чергу призведе до підвищення рівня бойової потужності ЗСУ, посилення процесу переозброєння армії, впровадження нових видів і зразків військової зброї і бойової техніки; 5) удосконалити структуру управління та керівництва військами; 6) зміцнення та удосконалення системи навчання і виховання військовослужбовців.

Список використаних джерел:

1. Про Сухопутні війська України : затв. Указом Президента України від 23 травня 1996 року № 368/96 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Тактична підготовка артилерійських підрозділів : підручник / П. Є. Трофименко, Ю. І. Пущарьов, С. П. Латін та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 776 с.
3. Миколаївські десантники повернуться на передову в зону АТО, оснащені стільниковим зв'язком і ноутбуками для безпілотників // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.pn.ua/RussiaInvadedUkraine/112386>

References:

1. Pro Sukhoputni viys'ka Ukrainy : zatv. Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 23 travnya 1996 roku # 368/96 // [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Taktychna pidhotovka artyleriys'kykh pidrozdiliv : pidruchnyk / P. Ye. Trofymenko, Yu. I. Pushkar'ov, S. P. Latin ta in. – Sumy : Sums'ky derzhavnyy universytet, 2012. – 776 s.
3. Mykolayiv's'ki desantnyky povernut'sya na peredovu v zonu ATO, osnashcheni stil'nykovym zv'yazkom i noutbukamy dlya bezpilotnykiv // [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://news.pn.ua/RussiaInvadedUkraine/112386>

Рецензент: доктор юридичних наук, професор Кінашук Л.Л.

УДК 342.9

Терещук О.Д.,

начальник ГУМВС України в м. Києві,
кандидат юридичних наук, заслужений юрист України,

**ІСТОРИЧНИЙ ГЕНЕЗИС РОЗВИТКУ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА
ПРАВООХОРОННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ПЕРІОД 1917-1945 РР.**

У даній статті наведено дослідження вчених щодо розвитку громадського контролю за правоохоронною діяльністю в період 1917-1945 рр. Проаналізовано нормативно-правові акти, що регулювали питання громадського контролю за правоохоронною діяльністю.

Ключові слова: історичний генезис, контроль, громадський контроль, правоохоронна діяльність.

Терещук А.Д.,

начальник УМВД України в Києве,

кандидат юридических наук, заслужений юрист України,

ИСТОРИЧЕСКИЙ ГЕНЕЗИС РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО КОНТРОЛЯ ЗА ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ В ПЕРИОД 1917-1945 ГГ.

В данной статье приведено исследования ученых по развитию общественного контроля за правоохранительной деятельностью в период 1917-1945 гг. Проанализировано нормативно-правовые акты, регулирующие вопросы общественного контроля за правоохранительной деятельностью.

Ключевые слова: исторический генезис, контроль, общественный контроль, правоохранительная деятельность.

Tereshchuk A.D.,

chief of Internal Affairs of Ukraine in Kiev,

Doctor of Law, Honored Lawyer of Ukraine

THE HISTORICAL GENESIS OF PUBLIC CONTROL OVER LAW ENFORCEMENT ACTIVITIES DURING THE 1917-1945 YEARS

This article presents research of scientists for the development of public control over law enforcement activities during the 1917-1945 years. Analyzed the regulations governing the issue of public control over law enforcement activities.

The history of public control over law enforcement activities - reveals the essence of this phenomenon through the prism of years, documents, facts and changes that have affected the relationship between law enforcement and the public. Therefore, for the full and clear understanding of the institute of public control over law enforcement activities explored the trends of the phenomenon in historical genesis aspect.

Improvement of the work of law enforcement is possible only through the proper relationship of state agencies, law enforcement agencies and the public. Also, the need to improve skills of law enforcement officials and the population in need of legal understanding of the law, members of community groups should have the material and moral incentives for their activities and be confident in the protection of the state.

Keywords: historical genesis, control, public control, law enforcement activity.

Актуальність проблематики. Розвиток будь-якого інституту або галузі права має причини виникнення і обумовлюється етапами розвитку. Громадський контроль за правоохоронною діяльністю не є виключенням. Для розуміння сутності даного інституту потрібно спочатку проаналізувати генезу його існування, оскільки без цього не можна зрозуміти механізми покращення його функціонування. Історія громадського контролю за правоохоронною діяльністю – розкриває сутність цього явища через призму років, документів, фактів та змін, які вплинули на зв'язок між правоохоронними органами та населенням. Тому, для повного й чіткого розуміння інституту громадського контролю за правоохоронною діяльністю потрібно дослідити тенденції розвитку даного явища.

Ступінь наукової розробки проблеми. Окремим питанням генезису та розвитку громадського контролю за правоохоронною діяльністю присвячували свої праці такі вчені як: С. Г. Братель, П. В. Десятих, В. Г. Ігнатов, Я. Ю. Кондратьєв, В. П. Корнієнко, С. М. Кушнір, П. П. Михайленко, Т. В. Наливайко, О. Д. Поліщук, Л. П. Рогатина, Л. В. Черешин, Б. З. Якимович та ін.

Метою статті є дослідження розвитку громадського контролю за правоохоронною діяльністю в період 1917-1961 рр.

Виклад матеріалу. В юридичній соціології генеза розвитку громадського контролю розглядається в якості особливого самоорганізаційного як формального, так і неформального способів регуляції поведінки людей, налагодження соціальної взаємодії, збереження громадського порядку і цілісності, що побудована у часовому проміжку [1, с. 45]. Дане поняття розкриває сутність громадського контролю через історичний аспект, аналізуючи його як елемент збереження громадського порядку та зазначається про існування даного контролю відповідно до норм права і без юридичного оформлення.

Перше встановлення громадського контролю за правоохоронною діяльністю відбулося в березні 1917 року після створення міліція та відповідного рішення пленуму Одеської ради робочих депутатів і представників армії та флоту «Про створення робочої міліції, профсоюзів і районних рад» Радою робітничих депутатів було рекомендовано виконавчому комітету якнайшвидше здійснити організацію міліції серед населення [2]. Міліція спочатку створювалась з військовослужбовців, але з часом почали проводити спеціальні набори серед простого населення.

На цьому етапі розвитку громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів функціонування пролетарської міліції здійснювало не лише захист інтересів суспільства, а й участь робітників в управлінні державою. Як зазначав В. І. Ленін: «Зміни в країні можуть настати не через урядовців, не через відірвану від народу постійну армію, а через всенародну, поголовну, озброєну міліцію робітників та селян» [3, с. 166]. Але потрібно зазначити, що в той же момент В. І. Ленін наголошував на тому, що міліція повинна знаходитись під контролем Рад. Дану позицію автора можна повністю зрозуміти виходячи зі змісту подій 1917 р., оскільки для отримання підтримки з боку населення В. І. Ленін намагався показати, що найголовнішим контрольним органом в державі є населення.

14 березня 1917 р. вийшла Постанова Тимчасового уряду «Об учреждении милиции», у якій передбачалося, що у повітах з приналежними до нього населеними пунктами підлягало відданню повітової земської міліції, а у великих містах міліція створювалася окремо [4]. Пізніше міліція була переведена у підпорядкування Рад робітничих і солдатських депутатів.

Участь громадськості на даному етапі підтверджувалася назвою даного органу «робітничо-селянська міліція» та обрання правоохоронців населенням та обов'язок міліціонерів звітувати про виконану роботу [5, с. 22]. Дана практика мала дуже важливе місце для розвитку громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів, оскільки державою створювалися підстави вишвиу та контролю за діяльністю міліції, але, з іншого боку, неосвіченість населення здійснювати набір міліціонерів та контролю над діяльністю останніх погіршувало особовий склад правоохоронного органу.

На початку 20-х років у більшості міст України започатковується істотно інша модель забезпечення громадського контролю під час підбору кадрів до правоохоронних органів, суть якої полягала в тому, що у пресі було висвітлено списки осіб, які подали заяви про вступ на роботу в міліції, а пересічні громадяни повинні були повідомляти відомості про претендентів, що могли стати перешкодою для роботи в міліції.

Відповідно до Наказу Української Радянської Соціалістичної республіки №296 «О взаимоотношениях между райисполкомами и начальниками милиции района» контроль за діяльністю міліції здійснювався місцевим виконавчим комітетом [6]. Дуже важливим кроком у розвитку громадського контролю за діяльністю міліції стало введення у 1919 р. книги скарг. Позитивним у даному нововведенні було те, що будь-який громадянин мав право написати скаргу до правоохоронного органу і тим самим здійснити вплив на правоохоронців, які здійснювали протиправну діяльність.

Наступним важливим кроком у розвитку громадського контролю за діяльністю міліції було проведення чистки особового складу правоохоронного органу. Потрібно зазначити, що 22 вересня 1921 р. головний начальник робітничо-селянської міліції УСРР видав Наказ №37 «О чистке в милиции» [7], відповідно до якого створювалися спеціалізовані комісії для проведення чистки. Роль громадськості полягало у наданні комісії відомостей у письмовій формі про непрофесійну або протиправну діяльність міліціонерів.

На початку 30-х років однією з форм громадського контролю за діяльністю міліції були систематичні звіти правоохоронців перед робітничим класом. Дане звітування відбувалось на підприємствах чи колгоспах. На цих зборах робітники виступали з доповідями про правоохоронну діяльність міліції, наголошуючи про позитивні та негативні сторони, гостро критикуючи недоліки міліціонерів та вносили пропозиції щодо усунення та подолання недоліків [5, с. 82]. Дана практика мала позитивний відгук з боку робітників, оскільки зміцнювався зв'язок між правоохоронними органами та безпосередньо населенням і можливість останнього своїм баченням впливати на долю міліції.

В кінці 20-х – на початку 30-х років чільне місце серед форм громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів належало товариствам сприяння міліції, які створювалися виключно на добровільних засадах і надавали значну допомогу правоохоронцям у попередженні та боротьбі зі злочинністю. Вказані товариства підтримували громадський порядок у містах, здійснюючи допомогу міліції.

Начальник адміністративного відділу Народного комісаріату внутрішніх справ видав інструкцію «Про організацію, права й обов'язки інституту сільських виконавців» 14 березня 1928 р., відповідно до якої при залученні селян на допомогу правоохоронним органам для підтримки громадського порядку, то сільські виконавці переходили у розпорядження Начальника районної міліції [8]. Можна зазначити, що здійснюючи допомогу правоохоронним органам сільські виконавці перебували у формальному становищі міліціонерів, оскільки здійснювали повноваження правоохоронців та підпорядковувались Начальнику міліції.

Відповідно до Постанови СНК УСРР «О реорганизации обществ содействия милиции» від 10 вересня 1932 р відбулося перетворення товариств сприяння міліції в бригади сприяння, які діяли при органах робітничо-селянської міліції. Сутність діяльності бригад зумовлювалася добровільною участю робітників з метою надання активної допомоги у підтриманні громадського порядку [9]. Потрібно зазначити, що в тогочасних засобах масової інформації (далі – ЗМІ) наголошувалось про позитивну роль бригад сприяння міліції у підтриманні безпеки на місцях, оскільки у населення піднімалася громадянська позиція та віра в правоохоронні органи, бо саме пересічні

громадяни могли своїми діями наводити порядок та боротися зі злочинністю. Діяльність бригади сприяння міліції передбачала: повідомлення про випадки вчинення правопорушення; сприянні постовим міліціонерам; допомога у разі нещасних випадків; направляти до міліції підкинутих дітей; направляти у відділення міліції психічно хворих осіб; словіщати правоохоронні органи про випадки самогубств та затримувати осіб, які підозрюються у вчиненні злочину.

Громадський контроль за діяльністю правоохоронних органів існував і у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., але носив собою інший характер. Якщо раніше діяльність простого населення у лавах міліції мало здійснювалось у добровільній формі, то відповідно до Указу Президії Верховної Ради СРСР від 22 червня 1941 р. «Про военний стан» [10] на місцях запроваджувалось трудова повинність. Відповідно у повоєнні роки говорити про існування інституту громадського контролю за правоохоронними органами марно, оскільки в даний час вся влада в державі була зосереджена в руках військовослужбовців.

Висновок. Отже, період від 1917 р по 1932 р – характеризується формування громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів. Відбувається формування робітничо-селянської міліції, проведення систематичних звітів правоохоронців перед робітничим класом та створення товариств сприяння міліції, які функціонували виключно на добровільних засадах і надавали значну допомогу правоохоронцям у попередженні та боротьбі зі злочинністю та підтримували громадський порядок у містах. З 1932 р. по 1941 р. відбулося перетворення товариств сприяння міліції в бригади сприяння, які діяли при органах робітничо-селянської міліції та надання даній громадській організації широкого кола повноважень і значне збільшення кількості громадян, які брали участь у боротьбі зі злочинністю. У 1941-1945 рр. – добровільна форма участі громадськості у підтримці правопорядку змінюється трудовою повинністю, яка у примусовому порядку змушує населення виконувати функції правоохоронних органів на місцях.

Проаналізувавши історичний генезис формування та розвитку громадського контролю у вказаний нами період приходимо до висновку, що покращити роботу правоохоронної системи можна лише завдяки належному взаємозв'язку державних органів, правоохоронних органів та населення. Також, потрібно підвищувати кваліфікацію працівників правоохоронних органів, а населення потребує юридичного розуміння права, члени громадських формувань повинні мати матеріальні та моральні стимули для своєї діяльності і бути впевненими у захисті з боку держави.

Список використаних джерел:

1. Касьянов В.В., Нечипуренко В.Н. Социология права. – Ростов н/Д, 2001. – 324 с.
2. Решение Пленума Одесского Совета рабочих депутатов и представителей армии и флота "О создании рабочей милиции, профсоюзозов и районных советов". – Вторая половина марта 1917 г. – ЦДАВОВУУ, ф. 1299, оп. 1, спр. 94, арк. 8.
3. Ленин В.И. Полное собрание сочинений., Т. 32. – С. 500
4. Постановление Президиума Екатеринославского Совета рабочих и солдатских депутатов "О создании советской милиции" // Голос солдата. – 1918. – №16.
5. Из истории милиции Советской Украины / Под ред. П.П. Михайленко. – К.: Київська фабрика набору, 1965. – 399 с

6. Постановление Всеукраинского Центрального Исполнительного Комитета от 1 мая 1924 г. "Положение об административных управлениях губернских и окружных исполнительных комитетов". – ЦДАВОВУУ, ф. 5, оп. 2, спр. 3, арк. 120-130
7. Приказ главного начальника рабоче-козьянской милиции УССР №37 от 22 сентября 1921 г. "О чистке милиции". – ЦДАВОВУУ, ф. 6, оп. 1, спр. 30, арк. 1.
8. Инструкция №72 від 14 березня 1928 р. "Про організацію, права й обов'язки інституту сільських виконавців" // Збірник наказів Р.-С. міліції УСРР. – 1928. – №3053. – С. 70-73.
9. Постановление СНК УССР от 10 сентября 1932 г. "О реорганизации обществ содействия милиции" // СЗ УССР. – 1932. – №25. – С. 155.
10. Указ Президії Верховної Ради СРСР від 22 червня 1941 р. "Про военний стан" // Відомості Верховної Ради СРСР. – 1941. – №29

References:

1. Kasyanov V.V. Nechipurenko V.N. Sociology of Law. - Rostov n / d, 2001. - 324 p.
2. The decision of the Plenum of the Soviet of Workers' Deputies of the Odessas representatives of the army and navy, "On the establishment of a workers' militia, trade unions and regional councils." - The second half of March 1917 - TSDAVOVUU, f. 1299, op. 1, Ref. 94 ARC. 8.
3. VI Lenin Complete Works., T. 32. - P. 500
4. Resolution of the Presidium of the Yekaterinoslav Soviet of Workers 'and Soldiers' Deputies "On the establishment of the Soviet militia" // Voice soldier. - 1918. - №16.
5. From the history of Soviet Ukraine Militia / Ed. PP Mikhailenko. - K. : Kyiv factory set, 1965. - 399
6. Resolution of the All-Ukrainian Central Executive Committee on May 1, 1924 "Regulations on the administrative departments of provincial and district executive committees." - TSDAVOVUU, f. 5, op. 2, Ref. 3 ARC. 120-130
7. Order of superior workers' militia SSR №37 from September 22, 1921 "On cleaning the police." - TSDAVOVUU, f. 6, op. 1, Ref. 30 ARC. 1.
8. Instruction №72 from 14 March 1928 "On the organization, rights and duties of the institute of rural artists" // Collection orders R.-S. Police SSR. - 1928. - №3053. - P. 70-73.
9. Decision of SNK USSR on September 10, 1932 "On reorganization of the companies promoting police" // SZ the USSR. - 1932. - №25. - S. 155.
10. Decree of the Presidium of the Supreme Soviet on June 22, 1941 "On martial law" // Bulletin of the Supreme Soviet of the USSR. - 1941. - №29

Рецензент: доктор юридичних наук, професор Кінашук Л.Л.

УДК 342.5

Тодошак О.В.,

канд. юрид. наук., доцент,
декан Судово-адміністративного факультету,
Національний університет «Одеська юридична академія»;

Труш В.В.,

студентка, Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРАВОВА ПРИРОДА ПЕРЕГЛЯДУ РІШЕНЬ

АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ ВЕРХОВНИ СУДОМ УКРАЇНИ

Анотація: В статті проведено порівняльно-правовий аналіз основних функцій, принципів діяльності та завдань касаційного провадження та перегляду справ Верховним Судом України. Висвітлена проблема «повторної касації» в законодавстві України, визначена роль Верховного Суду в судовій системі України.

Ключові слова: адміністративне судочинство, Верховний Суд України, Вищий адміністративний суд України, касація, повторна касація, касаційне провадження.

Тодошак О.В.,

канд. юрид. наук., доцент,
декан Судово-адміністративного факультету,